

meedeelde, 'de lijsten van de ingerekende studenten' (zij die op 6 en 9 februari gearresteerd waren) 'doen controleren met de lijsten waarover het Studentenfront beschikt.'¹ Wij nemen aan dat toen op de lijsten van de opgepakte diegenen aangestreept werden die aan het Studentenfront als anti-Duitse activisten bekend waren; daarbij moest, naar het ons voorkomt, ook van Dam veronderstellen dat men die activisten in Vught zou vasthouden; hij had door zijn contact met het Studentenfront tot hun voortgezette detentie bijgedragen. Voor de meeste hoogleraren, verontwaardigd als zij waren over de tonelen die zich in Amsterdam, Delft, Utrecht, Wageningen en Groningen afgespeeld hadden, stond evenwel op dat moment vast dat van hervatting van het hoger onderwijs geen sprake mocht zijn voor *alle* studenten uit Vught vrijgelaten waren. Van Dam kon slechts hopen dat Seyss-Inquart het denkbeeld om ca. vijfhonderd studenten permanent in gijzeling te houden, na verloop van tijd zou laten varen – hetgeen betekende dat Seyss-Inquart dwars moest ingaan tegen de harde koers die Himmler aan Rauter gelast en daarmee aan Seyss-Inquart min of meer aanbevolen had.²

De twee andere punten: de arbeidsinzet der studenten en hun belofte van gehoorzaamheid, werden aan elkaar gekoppeld. Wat die arbeidsinzet betrof, kwam van Dam weer met het in december door hem gesuggereerde denkbeeld op de proppen, daarvoor geen studenten uit te kiezen die nog met hun studie bezig waren (dat zou maar nieuwe onrust betekenen in de wereld van het hoger onderwijs!) maar afstuderenden op het moment dat zij hun studie beëindigden: normaal waren dat per jaar een tweeduizend – minder dus dan de vijfduizend die Sauckel gevraagd had, maar *qua* aantal en vooral ook

¹ Csg; Notulen, 18 febr. 1943. ² Toen Rauter aan Himmler bericht had dat bij de razzia's op de *Plutokratensöhne* als gevolg van foutieve opgaven ook nationaal-socialistische jongeren opgepakt waren, zond Himmler hem op 10 februari het volgende telexbericht: '*Ich gebe Ihnen den Befehl, in der schärfsten Form ohne jede Rücksicht durchzugreifen. Es sind die Plutokratensöhne, und zwar nicht 2000, sondern unlicht alle zu verhaften. In den meisten Fällen mit Vätern. Beamte denen man nachweisen kann, dass sie falsche Adressen hergegeben haben, kommen ebenfalls ins KL. Diese aber in den Steinbruch*' (BDC, 1778) – Himmler wist natuurlijk dat dat laatste voor de betrokkenen de dood betekende. Stellig heeft Rauter dit 'bevel' aan Seyss-Inquart voorgelegd – hij kon niet op eigen gezag de uitvoering nalaten. Seyss-Inquart trok zich van Himmlers bevel aan Rauter niets aan: een merkwaardig bewijs hoeveel de *Reichskommissar* zich in zijn relatie met de *Reichsführer-SS* en *Chef der deutschen Polizei* kon permitteren. Zulks onderstreept, dunkt ons, de zelfstandige verantwoordelijkheid van Seyss-Inquart voor de vervolgings- en terreurmaatregelen die hij wél liet uitvoeren.